

v180

Către
 Curtea de Apel București
 Secția a VIII-a Contencios Administrativ și Fiscal
Dosar nr. 8763/2017
 Complet 17 Fond
 Termen: 28.09.2018

CURTEA DE APEL BUCUREȘTI
SECȚIA A VIII-A CONTENCIOS
ADMINISTRATIV ȘI FISCAL
REGISTRATURA
 Azi la ora 09:10 s-a înregistrat
 în dosarul nr. 8763/2017
 Semnătura

Domnule Președinte,

Subscrisa, **Asociația Parakletos**, cu sediul în București, sect. 3, Splaiul Unirii nr. 223, etaj 3, Nr. înreg. în Registrul Național al Asociațiilor 15452/A/2013, Nr. înreg. în Registrul special ținut de Judecătoria Sector 3: 158/30.12.2013, Cod de Identificare Fiscală 32820734, Cont bancar RO11 UGBI 0000 6220 0447 8RON, deschis la Garanti Bank, Agenția Sun Plaza, Asociație pentru protecția consumatorilor, prin Președinte Gheorghe Piperea,

în contradictoriu cu

Raiffeisen Bank S.A., cu sediul în București, Calea Floreasca nr. 246C, Clădirea SKY TOWER, Sectorul 1, înregistrată în Registrul Bancar sub numărul RB-PJR-40-009/1999, având număr de ordine în Registrul Comerțului J40/44/1991, CUI 361820, site web - www.raiffeisen.ro; e-mail: centrala@raiffeisen.ro, reprezentată convențional prin SCA Zamfirescu Racoți & Partners, cu sediul în București, Str. Plantelor nr. 12, Sector 2,

în temeiul art. 61 alin. (3), art. 63 și urm. din C.proc.civ., formulăm prezenta

Cerere de intervenție accesorie

în apărarea părții Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor,

prin care solicităm respectuos onoratei instanțe respingerea acțiunii în anulare formulate de Raiffeisen Bank S.A. împotriva Ordinului nr. 837/20.10.2017, astfel cum acesta a fost precizat prin Adresa nr. 2209/02.11.2017.

Totodată, solicităm respectuos onoratei instanțe obligarea reclamantei la plata cheltuielilor de judecată ocazionate de soluționarea prezentului litigiu.

Pentru a dispune în acest sens, solicităm să aveți în vedere următoarele argumente:

I. Îndeplinirea condițiilor pentru admisibilitatea în principiu a cererii de intervenție

În ce privește condițiile de fond și de formă pentru promovarea unei cereri de intervenție accesorie, numim: (i) justificarea interesului propriu, legitim, concret și actual; (ii) termenul; (iii) materia litigiului; (iv) forma scrisă.

I.1. Subscrisa justificăm un interes propriu, legitim, concret și actual în promovarea prezentei cereri de intervenție accesorie în apărarea Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor (în continuare denumită ANPC), întrucât suntem o Asociație pentru protecția consumatorilor, înființată pentru a întâmpina nevoile consumatorilor din România.

Scopul înființării Asociației a fost de a proteja drepturile și interesele legitime ale consumatorilor, de a conștientiza consumatorii asupra drepturilor pe care le au și de a sprijini consumatorii în rezolvarea popriilor sesizări. În continuare, printre principalele atribuții ale Asociației se numără monitorizarea și contribuirea la implementarea legislației privind protecția consumatorilor, respectiv a Legii 363/2007.

De vreme ce natura juridică a intervenției accesorii este a unei cereri prin care se urmărește apărarea drepturilor uneia dintre părți, prin prezenta cerere de intervenție subscrisa intenționăm sprijinirea ANPC în protejarea drepturilor și intereselor legitime ale consumatorilor prejudiciați prin acțiunile înșelătoare ale Raiffesien Bank S.A.

În ce privește legitimarea subscrisei în formularea apărărilor în procesele în care se urmărește protejarea intereselor consumatorilor, indicăm art. 37 din C.proc.civ., care prevede următoarele: *În cazurile și condițiile prevăzute exclusiv prin lege, se pot introduce cereri sau se pot formula apărări și de persoane, organizații, instituții sau autorități, care, fără a justifica un interes personal, acționează pentru apărarea drepturilor ori intereselor legitime ale unor persoane aflate în situații speciale sau, după caz, în scopul ocrotirii unui interes de grup ori general.*

De altfel, în condițiile art. 10 din Legea nr. 363/2007, subscrisa avem chiar posibilitatea de a iniția acțiuni în justiție împotriva comercianților *care au săvârșit sau sunt susceptibili să săvârșească practici comerciale incorecte, în vederea stopării și combaterii practicilor comerciale incorecte.*

I.2. În ceea ce privește termenul în care poate fi formulată cererea de intervenție accesorie, arătăm instanței că, potrivit art. 63 alin. (2) din C.proc.civ., intervenția accesorie poate fi făcută până la închiderea dezbaterilor, în tot cursul judecării, chiar și în căile extraordinare de atac.

Față de stadiul procesual al prezentului litigiul, respectiv al doilea termen de judecată în fața primei instanțe, apreciem că și sub acest aspect cererea de intervenție accesorie este admisibilă.

I.3 Prin art. 28 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ nr. 445/2004, legiuitorul a stabilit că dispozițiile acestei legi se completează cu prevederile C.proc.civ., în măsura în care nu sunt incompatibile.

În literatura de specialitate¹ s-a considerat că intervenția accesorie este admisibilă în orice materie, întrucât nicio dispoziție procedurală nu limitează o asemenea posibilitate. De altfel, chiar instanța supremă s-a pronunțat în sensul admisibilității intervenției accesorii în orice materie, cât timp ea nu este limitată de C.proc.civ. la anumite materii².

În aceste condiții, instanța de judecată urmează a constata faptul că cererea de intervenție accesorie este compatibilă cu procedura contenciosului administrativ. În acest sens s-a pronunțat și doctrina în materie³.

I.4. În condițiile art. 63 din C.proc.civ., cererea de intervenție accesorie se face în scris, cu respectarea condițiilor prevăzute de art. 148 alin. (1) din același act normativ. Cererea

¹ Gabriela Cristina Frențiu, Denisa -Livia Băldean, *Noul cod de procedură civilă. Comentat și adnotat*, Ed. Hamangiu, București, 2013, p. 98; I. Leș, *Tratat de drept procesual civil*, Editura CHF Beck. București, p. 143.

² Tribunalul Suprem, Secția civilă, Decizia nr. 647/13.03.1969.

³ Viorel Mihai Ciobanu, *Noul cod de procedură civilă comentat și adnotat*, Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 63.

subscrisei este formulată în scris și respectă condițiile de formă impuse de art. 148 alin. (1) din C.proc.civ.

În raport de aceste considerente, solicităm onoratei instanțe ca, în temeiul art. 64 alin. (2) din C.proc.civ., să pronunțe o încheiere prin care să admită în principiu cererea de intervenție accesorie, având în vedere că sunt întrunite toate condițiile prescrise de lege, de doctrină și de practica judiciară în acest sens.

II. Motivele de respingere a acțiunii în anulare formulate de Raiffeisen Bank S.A.

II.1. Judecătoria Sector 1 București a respins plângerea Raiffeisen Bank S.A. împotriva Procesului-verbal seria ANPC nr. 0765202/10.10.2017;

Procesul-verbal seria ANPC nr. 0765202/10.10.2017 a fost emis de ANPC anterior emiterii Ordinului nr. 837/20.10.2017 și reprezintă actul agentului constatator prin care s-a aplicat sancțiunea reclamantei Raiffeisen Bank S.A., în condițiile art. 15 din Legea nr. 363/2007.

Prin acțiunea ce face obiectul prezentului dosar, Raiffesien Bank S.A. susține nelegalitatea Procesului-verbal, arătând instanței de judecată faptul că a formulat plângere contravențională împotriva acestuia. Plângerea a fost înregistrată pe rolul Judecătoriei Sector 1 București cu nr. 34552/299/2017.

Prin sentința civilă nr. 2356/2018, pronunțată de Judecătoria Sector 1 București la data de 17.04.2018, instanța a respins plângerea contravențională ca neîntemeiată.

II.2. ANPC a sancționat reclamanta Raiffeisen Bank S.A. în limita competențelor stabilite prin art. 13 din Legea nr. 363/2007;

Prin acțiunea în anulare, Raiffeisen Bank S.A. susține inadmisibilitatea măsurii încetării practicilor comerciale incorecte în configurația pretinsă prin Ordinul nr. 837/20.10.2017. În concret, reclamanta pretinde că măsura excede competențelor emitentului Ordinului.

Analizând documentele interne ale reclamantei, apărute în presă în iulie 2017, ANPC a constatat că aspectele sesizate prin Adresele înregistrate de Grupul de clienți cu credite în CHF privind încălcarea legislației protecției consumatorilor fac dovada intenției

Raiffeisen Bank S.A. de a exploata prin practici comerciale incorecte necesitățile financiare ale consumatorilor prin inducerea în eroare a acestora. Printre faptele care s-au imputat comerciantului, numim: (i) acordarea de credite în valuta CHF, cunoscând că această monedă nu prezintă stabilitate; (ii) neinformarea corespunzătoare a consumatorilor, pentru a-i determina să încheie contracte profund prejudiciabile; (iii) perceperea de costuri suplimentare semnificative, mascate în clauze de modificare unilaterală a dobânzii contractuale; (iv) inducerea în eroare a consumatorilor prin prezentare de fapte neadevărate cu privire la costurile unei refinanțări ulterioare. Acțiunile reclamantei au fost fondate exclusiv pe indicatori de profitabilitate, cu ignorarea intereselor consumatorilor și a riscurilor la care aceștia urmau a fi supuși, începând cu al doilea an contractual.

Consecința efectuării acestui control amănunțit asupra demersurilor reclamantei din perioada 2006-2010 a fost emiterea de către conducătorul ANPC, dl. Președinte Bogdan Marcel Pandelica, a Ordinului nr. 837/20.10.2017, prin care a sancționat Raiffeisen Bank S.A. pentru practicarea de practici comerciale incorecte.

Sanctiunea a fost aplicată cu respectarea dispozițiilor art. 13 din Legea nr. 363/2007 privind combaterea practicilor incorecte ale comercianților în relația cu consumatorii. În condițiile art. 13 din Legea nr. 363/2007, în măsura în care consideră necesar pentru protejarea intereselor implicate și, mai ales, a interesului public, *Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor va dispune, în procedură de urgență, una dintre următoarele măsuri: a) încetarea sau instituirea procedurilor legale corespunzătoare pentru încetarea practicilor comerciale incorecte.*

Măsura încetării practicilor comerciale incorecte este singurul remediu posibil pentru eliminarea efectului dezastruos asupra consumatorilor al practicilor incorecte aplicate de către Raiffeisen Bank SA. Astfel, pentru utilizarea practicilor incorecte în activitatea sa comercială, ANPC a obligat Raiffeisen Bank S.A. la eliminarea din contracte a clauzei privind modificarea unilaterală a contractului, cu consecința repunerii creditelor în condițiile contractuale inițiale și a restituirii sumelor încasate nedatorat cu titlu de diferență de dobândă majorată.

Competența ANPC de a lua astfel de măsuri rezidă în dispozițiile art. 10 din Legea nr. 363/2007, care instituie în sarcina ANPC obligația de a decide asupra reclamațiilor și de a iniția acțiuni în justiție împotriva comercianților care au săvârșit sau sunt susceptibili să

săvârșească practici comerciale incorecte. Aceste atribuții sunt stabilite în vederea stopării și combaterii practicilor comerciale incorecte.

De altfel, potrivit art. 12 din Legea nr. 363/2007, ANPC poate dispune măsuri conform legii, prin ordin emis de conducătorul său sau prin decizie emisă de conducătorii unităților cu personalitate juridică din subordinea sa. Măsurile care pot fi dispuse de către ANPC sunt reglementate la art. 13 din Legea nr. 363/2007, care prevede că ANPC va dispune, în procedură de urgență, chiar fără a exista o dovadă a unei pierderi sau a unui prejudiciu efectiv ori a intenției sau a neglijenței comerciantului, una dintre următoarele măsuri: a) încetarea sau instituirea procedurilor legale corespunzătoare pentru încetarea practicilor comerciale incorecte; b) interzicerea sau instituirea procedurilor legale corespunzătoare pentru încetarea practicilor comerciale incorecte, chiar dacă acestea nu au fost încă puse în practică, dar acest lucru este iminent.

Utilizarea de către comercianți a unor practici comerciale incorecte este interzisă, constituie contravenție și se sancționează cu amendă, care urmează a fi aplicată de către reprezentanții împuterniciți ai ANPC, în condițiile art. 15 alin. (3) din Legea nr. 363/2007.

Legea nr. 363/2007 transpune în dreptul intern Directiva 2005/29/CE a Parlamentului și a Consiliului European din 11 mai 2005 privind practicile comerciale neloiale ale întreprinderilor de pe piața internă față de consumatori. În Preambulul Directivei s-a reținut contribuția acesteia la asigurarea unui nivel înalt de protecție a consumatorilor prin măsurile pe care le adoptă (par. 1). Directiva reglementează remediile posibil a fi dispuse pentru prevenirea practicilor comerciale incorecte cu scopul direct de influențare a deciziilor comerciale ale consumatorilor (par. 7), inclusiv prin materiale publicitare înșelătoare (par. 14) (astfel cum a sesizat ANPC în cazul Raiffesien Bank S.A., care promova pliante cu mesaje înșelătoare, de natură a induce în eroare consumatorii).

În ce privește rolul statelor membre în implementarea mecanismului de combatere a practicilor incorecte, la art. 11 din Directiva 2005/29/CE se menționează clar că *statele membre asigură existența unor mijloace adecvate și eficiente de combatere a practicilor comerciale neloiale pentru a pune în aplicare respectarea directivei în interesul consumatorilor*. În realizarea acestei atribuții, statele membre trebuie să confere instanțelor judecătorești sau autorităților administrative competențele necesare pentru: *a ordona încetarea sau a institui proceduri legale corespunzătoare pentru un ordin de*

încetare a practicilor comerciale neloiale. Astfel cum am arătat mai sus, prin Legea nr. 363/2007 s-au instituit competențe în sarcina ANPC în ce privește combaterea practicilor incorecte, care are posibilitatea de a aplica măsurile necesare pentru remedierea efectului prejudiciabil asupra consumatorilor și pentru descurajarea consumatorilor în a mai folosi astfel de practici incorecte.

În aceste condiții, par. 22 din Directivă vorbește despre efectivitatea sancțiunilor aplicate, instituind în sarcina statelor membre obligația de a stabili sancțiunile aplicabile pentru încălcarea dispozițiilor directivei și de a asigura punerea în aplicare a acestora. Sancțiunile trebuie să fie eficiente, proporționale și cu efecte de descurajare (art. 13 din Directivă). Ca atare, rezultă că dispozițiile în materia combaterii practicilor incorecte instituie remedii efective, iar nu iluzorii, pentru descurajarea operatorilor economici în a folosi astfel de practici în scopuri profitabile. Aceste remedii au fost puse la dispoziția ANPC și instanța de judecată nu poate încuraja lipsirea autorității administrative în cauză de puterile conferite prin lege și Directivă, lipsind astfel de conținut imperativul protecției consumatorilor.

Atât dispozițiile interne, cât și Directiva 2005/29/CE își propun asigurarea unui nivel ridicat de protecție a consumatorului, prezumat a fi *deosebit de vulnerabil* (art. 5 alin. (3) din Directivă) la practica utilizată sau la produsul aferent, din cauza credulității. Or, prin Ordinul supus atenției instanței de judecată s-a sesizat tocmai afectarea intereselor consumatorilor de practicile incorecte, mincinoase și de natură a induce în eroare, practici adoptate de Raiffeisen Bank S.A. la momentul acordării creditelor. Informațiile false furnizate de reclamantă au determinat consumatorii să contracteze aceste produse prejudiciabile, aceștia fiind ținta unor informații false privind principalele caracteristici și prețul final al produselor.

II.3. Măsura încetării practicilor comerciale incorecte nu produce efecte doar pentru viitor;

Prin acțiunea în anulare formulată, Raiffeisen Bank S.A. susține că măsura încetării practicilor comerciale incorecte, prevăzută la art. 13 din Legea nr. 363/2007, este o măsură cu efecte pentru viitor, neputând avea valențe pentru aplicare retroactivă.

Singura măsură instituită de Legea nr. 363/2007 și care privește exclusiv efectele viitoare ale practicilor comerciale incorecte este cea prevăzută la art. 13 lit. b), constând în

interzicerea practicilor comerciale incorecte, care nu au fost încă puse în practică. În cauză, avem în vedere practici comerciale incorecte practicate de Raiffeisen Bank S.A. în perioada 2006-2009 și care continuă să producă efecte prejudiciabile asupra consumatorilor, aceste efecte nefiind epuizate.

Sanctiunea aplicată Raiffeisen Bank S.A. a fost consecința utilizării de către aceasta a practicilor comerciale incorecte constând în punerea pe piață a unor produse defectuoase, ale căror consecințe patrimoniale nu puteau fi apreciate de către un consumator mediu. Astfel, la momentul semnării contractelor de credit (Leu, Euro, CHF), Raiffeisen Bank S.A. prezenta consumatorilor produsul dintr-o perspectivă subiectivă, în încercarea de a-i atrage. De aici și volumul mare de credite încheiate în acea perioadă – 38.350 credite. În concret, Raiffeisen Bank S.A. acorda credite cu garanția unui curs stabil (CHF) și o dobândă mică în comparație cu cea aplicată altor produse (contracte în alte valute), credite care reprezentau, de fapt, sursa insolvabilității debitorilor. De altfel, Raiffeisen Bank S.A. a utilizat o publicitate comparativă de natură a crea confuzie în mintea consumatorului, practică interzisă prin art. 6 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 363/2007. Aceste practici ale Raiffeisen Bank S.A. au trădat intenția sa de a obține un indice de profitabilitate în detrimentul intereselor consumatorilor, ruinați în timp de aceste produse.

Contractele de credit s-au dovedit a fi profund vătămătoare pentru consumatori, întrucât: (i) cursul CHF a crescut cu peste 100 % (de la 1 CHF = 1.8741 lei la data de 24.07.2007, la 1 CHF = 4.5817 lei la data de 23.01.2015); (ii) dobânzile contractuale s-au majorat substanțial începând cu al doilea an contractual, ajungând: de la 4,9% la 5,9% (CHF), de la 6,9% la 8,5% (Euro), de la 7,6% la 8,9% (Leu).

Având în vedere consecințele acțiunilor Raiffeisen Bank S.A. din perioada 2006-2010, care au determinat prejudicierea consumatorilor, ANPC a luat măsuri prin Ordinul nr. 837/20.10.2017, constând în obligarea reclamantei: (i) la aducerea contractelor la condițiile contractuale inițiale, adică la implementarea dobânzii stabilite în primul an contractual și (ii) la restituirea către consumatori a sumelor achitate cu titlu de diferență de dobândă majorată.

În mod corect, ANPC a obligat reclamanta să înlăture consecințele vătămătoare ale practicilor sale incorecte asupra consumatorilor, prin restabilirea situației de la momentul încheierii contractelor de credit. Acțiunile Raiffeisen Bank S.A. de la momentul contractării creditelor, de prezentare a informațiilor în mod trunchiat și înșelător și de

convingere a consumatorilor asupra stabilității fictive a cursului CHF, au afectat în mod considerabil capacitatea consumatorilor de a lua o decizie în cunoștință de cauză, determinându-i să ia o decizie pe care altfel nu ar fi luat-o. În aceste condiții, practicile utilizate de Raiffeisen Bank S.A. corespund calificării de la art. 4 din Legea nr. 363/2007, fiind contrare diligențelor profesionale și susceptibile a deforma în mod esențial comportamentul economic al consumatorului.

Revenirea la dobânda inițială de 4,6 (CHF), 5,6 (Euro) sau 7,6 (Leu) este singura măsură pasibilă a sancționa și descuraja comerciantul care se face vinovat de utilizarea practicilor comerciale înșelătoare, în detrimentul consumatorilor vulnerabili. Această măsură a fost dispusă în condițiile art. 13, art. 15, art. 15¹ și art. 15² din Legea nr. 363/2007 și urmează a produce efecte în mod retroactiv, doar în acest fel fiind, într-adevăr, reparat prejudiciul adus consumatorilor. Aceasta întrucât efectele prejudiciabile ale acțiunilor Raiffeisen Bank S.A. se produc și în prezent, fiind agravate chiar de evenimentele economice actuale.

Prin art. 15¹ din Legea nr. 363/2007 legiuitorul a stabilit că, odată cu aplicarea sancțiunii amenzii contravenționale, *agentul constatator poate dispune ca sancțiune complementară restituirea contravalorii produsului sau serviciului*, după caz, în termen de maximum 15 zile, de la luarea la cunoștință de către contravenient a procesului-verbal de constatare a contravenției. Nerespectarea de către comerciant a sancțiunii complementare reprezintă ea însăși o contravenție, sancționabilă cu amendă de la 5.000 lei la 50.000 lei, în condițiile art. 15² din Legea nr. 363/2007.

Aplicarea retroactivă a măsurii încetării este confirmată și de par. 13 din Preambulul la Directiva 2005/29/CE, care prevede că *pentru a se consolida încrederea consumatorilor, interdicția generală ar trebui să se aplice și în cazul practicilor comerciale neloiale utilizate în afara oricăror relații contractuale între comerciant și consumator sau după încheierea unui contract și pe perioada de valabilitate a acestuia*. În continuare, art. 3 din Directivă prevede că aceasta se aplică practicilor comerciale neloiale ale întreprinderilor față de consumatori înainte, în timpul și după o tranzacție în legătură cu un produs. În aceste condiții, rezultă că efectele prejudiciabile ale practicilor comerciale incorecte, care continuă să afecteze interesele consumatorilor, pot fi eliminate în varianta configurată de ANPC, de vreme ce sancțiunea privește toate efectele tranzacției, atât cele trecute, cât și cele viitoare.

II.4. Raiffeisen Bank S.A. este în eroare cu privire la obligația ANPC de a dovedi a prejudiciul efectiv adus consumatorilor;

În condițiile art. 13 din Legea nr. 363/2007, ANPC va dispune încetarea sau instituirea procedurilor legale corespunzătoare pentru încetarea practicilor comerciale incorecte *chiar fără a exista o dovadă a unei pierderi sau a unui prejudiciu efectiv ori a intenției sau a neglijenței comerciantului*. Astfel, legiuitorul nu a instituit în sarcina ANPC obligația de a dovedi prejudiciul, intenția sau neglijența comerciantului.

Cu toate acestea, ANPC a făcut dovada practicilor comerciale incorecte practicate de Raiffeisen Bank S.A. în perioada 2006-2010, prin: documentele interne publicate în iulie 2017, pliantele privind publicitatea înșelătoare, punctele de vedere emise la cerere de către reclamantă, sesizările confirmate ale consumatorilor. Aceste înscrisuri au fost confirmate de către Raiffeisen Bank S.A. prin Adresele înaintate către ANPC și sunt de natură a face dovada atât a prejudiciului adus consumatorilor, cât și a intenției reclamantei de a obține profit în detrimentul intereselor consumatorilor, păcăliți în a contracta produse vătămătoare. Intenția reclamantei de a exploata necesitățile economice ale consumatorilor prin practici incorecte și chiar inducerea în eroare a acestora este confirmată de adoptarea ulterioară a Deciziilor Comitetului pentru Active și Pasive, care modifică dobânzile contractuale în temeiul clauzelor nelegale de modificare unilaterală și discreționară a condițiilor contractuale.

Argumentele reclamantei Raiffeisen Bank S.A. privind adaptarea, în prezent, a contractelor nu prezintă relevanță pentru disculparea sa de actele întreprinse în perioada 2006-2010. În concret, OUG nr. 52/2016 de modificare a OUG nr. 50/2010 impune condiții contractuale stricte, printre care stabilirea/modificarea dobânzilor în funcție de Libor, Euribor, Robor sau alți indici obiectivi. Reclamanta pretinde că a modificat contractelor acordate în prezent, arătând astfel că a intrat în legalitate. Or, aceste motive nu constituie decât un pretext pentru a se sustragere de la sancțiunea deja aplicată, de vreme ce prin Ordinul ANPC nu s-a urmărit doar modificarea contractelor ulterioare, ci chiar modificarea contractelor în derulare, prin adaptarea la condițiile inițiale.

Nu în ultimul rând, în ce privește susținerile Raiffeisen Bank S.A. privind consecințele vătămătoare ale Ordinului cu privire la consumatorii care au semnat Acte Adiționale de adaptare a dobânzilor, arătăm că acestea sunt neîntemeiate, de vreme ce Ordinul privește

situația dobânzilor majorate, măsurile luate de ANPC fiind de diminuare a acestora la nivelul stabilit inițial prin contract.

II.5. Raiffeisen Bank S.A. nu a informat, consiliat și avertizat consumatorii la momentul acordării contractelor de credit;

În ce privește obligația de informare, înțelegem să redăm în continuare o serie de acte normative care reglementează expres această obligație în sarcina profesioniștilor, astfel:

Art. 6 din Legea nr. 289/2004 privind regimul juridic al contractelor de credit pentru consum destinate consumatorilor persoane fizice: *Înainte de încheierea contractului, creditorul are următoarele obligații: b) să prezinte consumatorului informațiile complete, corecte și precise privind contractul de credit avut în vedere.*

Art. 8 din Legea nr. 190/1999 privind creditul ipotecar pentru investiții imobiliare: *Înainte de semnarea contractului de credit ipotecar pentru investiții imobiliare, instituția autorizată va pune la dispoziție împrumutatului o ofertă scrisă, care va cuprinde toate condițiile contractului și termenul de valabilitate a acesteia, care nu va fi mai mic de 10 zile de la momentul primirii ofertei de către potențialul debitor.*

Ordonanța Guvernului nr. 21/1992 privind protecția consumatorilor cuprinde un întreg capitol dedicat *Informării și educării consumatorilor*. Cele mai relevante texte de lege cuprinse în Ordonanță sunt:

- art. 3 lit. b), care prevede dreptul consumatorilor *de a fi informați complet, corect și precis asupra caracteristicilor esențiale ale produselor și serviciilor, astfel încât decizia pe care o adoptă în legătură cu acestea să corespundă cât mai bine nevoilor lor;*
- art. 18: *Consumatorii au dreptul de a fi informați, în mod complet, corect și precis, asupra caracteristicilor esențiale ale produselor și serviciilor oferite de către operatorii economici (evoluția cursului de schimb este o astfel de caracteristică), astfel încât să aibă posibilitatea de a face o alegere rațională, în conformitate cu interesele lor, între produsele și serviciile oferite și să fie în măsură să le utilizeze, potrivit destinației acestora, în deplină securitate;*
- art. 19 și art. 20 alin. (4) care prevăd că: *Vânzătorii și prestatorii de servicii trebuie să informeze consumatorii despre prețul final al produsului sau despre tariful serviciului prestat.*

Aceste drepturi ale consumatorilor sunt reiterate în Legea nr. 296/2004 privind Codul consumului (art. 27 lit. b), art. 45, art. 47). Art. 48 din Legea nr. 296/2004 prevede obligația profesionistului de informa consumatorul *despre riscurile la care sunt supuși prin folosirea normală sau previzibilă a bunurilor*.

Regulamentul BNR nr. 3/2007 privind limitarea riscului de credit la creditele destinate persoanelor fizice impune băncii obligația informării fiecărui client în parte cu privire la posibilitatea majorării sumelor pe care le va datora în temeiul contractului de credit, majorare determinată de:

- (i) materializarea riscului valutar sau a celui de rată a dobânzii (în cazul în care acestea se produc în defavoarea împrumutaților) sau
- (ii) creșterii costului creditului provenind din comisioane și alte cheltuieli privind administrarea creditului prevăzute în contract.

Directiva 2008/48/CE prevede la pct. 19 obligația generală în sarcina creditorului de a-i indica consumatorului, în etapa precontractuală, anumite informații. Această informare a consumatorului, încă din etapa publicității, are o importanță esențială: contribuie la transparența contractului în sensul că permite consumatorului să compare ofertele de creditare, iar pe de altă parte, permite consumatorului să aprecieze întinderea obligației sale, respectiv impactul economic al contractării creditului. Astfel, potrivit pct. 19 din Directivă, *Pentru a putea lua decizii în deplină cunoștință de cauză, consumatorii ar trebui să primească, înaintea încheierii contractului de credit, informații adecvate, pe care consumatorul le poate lua cu el și reflecta asupra lor, cu privire la condițiile și costul creditului, precum și la obligațiile care le revin.*

Potrivit doctrinei⁴, obligația generală precontractuală de informare există independent de o prevedere expresă a legii. Temeiul juridic general al existenței obligației de informare rezidă în interpretarea extensivă a art. 970 alin. (1) C.civ. din 1864: *Convențiile trebuie executate cu bună-credință*.

Obligațiile de consiliere și avertizare sunt reprezentate de îndatorirea profesionistului de a atrage atenția consumatorilor la momentul acordării creditelor asupra pericolelor și

⁴ L. Pop, *Tratat de drept civil. Obligațiile*, Vol. II. Contractul, ed. Universul Juridic, București, 2009, p. 281.

riscurilor operațiunii. Aceste obligații includ obligația de informare, fiind mai complexe și vizând inclusiv sfătuirea, orientarea și îndrumarea potențialului contractant în legătură cu oportunitatea încheierii unui anumit contract⁵.

După cum rezultă din pliantele publicitare ale reclamantei, produsele de creditare în franci elvețieni erau promovate de către Raiffeisen Bank SA ca fiind sigure, cu risc valutar mai mic decât valutele EUR sau USD, ca produse mai ieftine și care asigurau accesarea unei sume mai mari de bani.

În timp ce consumatorilor li se vindeau, aparent, produse sigure, revalorizarea CHF era nu numai previzibilă, dar așteptată de specialiștii de pe plan european și Mondial. Aceste informații nu erau la îndemâna consumatorilor, dar erau cunoscute și speculate de investitori și profesioniști precum reclamanta din această cauză.

Astfel, cităm una dintre afirmațiile făcute de specialiști în perioada la care se referă ANPC și din care se poate extrage foarte ușor concluzia că în domeniu se cunoșteau și se așteptau deja efectele împrumuturilor în CHF: *Investitorii internaționali au primit avertismente clare: dacă vor continua să facă speculații utilizând francul elvețian, vor trebui să se confrunte cu un cost mai mare de refinanțare atunci când acesta își va schimba traiectoria* (Moec Gilles, economist la Bank of America).

În aceste condiții, instanța urmează a constata că Raiffeisen Bank S.A. a încălcat dispozițiile legale imperative care se referă la obligația de a pune pe piață produse sigure și de a informa consumatorii corect și complet asupra avantajelor și dezavantajelor acestora. Toate aceste încălcări au avut drept efect încheierea unor contracte de credit prejudiciabile, pe care consumatorii nu le-ar fi încheiat dacă banca și-ar fi respectat obligațiile legale și i-ar fi avertizat în mod corespunzător asupra riscului valutar asumat raportat la moneda CHF și asupra prețului final al creditelor (dobânda). Astfel, la momentul achiziționării acestor credite, consumatorii nu numai că nu au fost protejați de riscul valutar, dar nici nu au avut cunoștință despre dimensiunea obligațiilor asumate prin aceste contracte (dobânzile contractuale datorate).

⁵ Fr. Terré, Ph. Simler, Yv. Lequette, *Droit civil. Les obligations*, Dalloz, 2005 apud L. Pop, *op. cit.*, p. 284.

II.6. ANPC nu a modificat contractele de credit vizate de Ordinul nr. 837/20.10.2017;

Legea nr. 363/2007 instituie o procedură cu dublu scop: (i) stoparea și (ii) combaterea practicilor comerciale incorecte. Acest dublu scop se realizează prin încetarea sau interzicerea practicilor comerciale incorecte, potrivit dispozițiilor art. 13 din lege. Dacă stoparea practicilor înșelătoare se realizează prin încetarea, respectiv interzicerea acestora, combaterea practicilor înșelătoare se poate realiza prin eliminarea efectelor acestor practice, publicarea hotărârii și sancționarea contravențională.

În această ordine de idei, arătăm că prin Recomandarea CE privind acțiunile colective publicată în 26 iulie 2013, Comisia Europeană recomandă ca toate statele membre să organizeze și să facă funcționale sisteme de acțiune colectivă la nivel național care să urmeze aceleași principii de bază pe întreg cuprinsul Uniunii, luând în considerare tradițiile juridice ale statelor membre și oferind protecție împotriva abuzului.

Legea nr. 363/2007 oferă un remediu efectiv împotriva practicilor comerciale incorecte, iar aplicarea legii de către instanțele de judecată trebuie să asigure respectarea efectivă a principiului efectivității, recunoscut la nivelul Curții de Justiție a Uniunii Europene. În Cauza C-118/08, *Transportes Urbanos y Servicios Generales SAL*, Curtea a reținut că principiul efectivității impune ca regulile de procedură naționale să asigure o protecție efectivă a drepturilor conferite de dreptul comunitar. În continuare, în Cauza C-69/14, *Dragoș Constantin Târșia împotriva Statului român*, Curtea a stabilit că modalitățile interne aplicabile acțiunilor destinate să asigure protecția drepturilor conferite de dreptul Uniunii nu trebuie să fie concepute astfel încât să facă imposibilă în practică sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor conferite de ordinea juridică a Uniunii⁶.

În aceste condiții, Legea nr. 363/2007 trebuie să reprezinte un mijloc eficient de a stopa practicile comerciale incorecte utilizate de comercianți, iar efectele sale nu pot fi împiedicate pe considerente privind aplicarea normelor supletive ale dreptului comun.

Pentru a da efect principiului protecției depline contra practicilor comerciale incorecte și principiului efectivității, contractul – tip, în totalitate sau în parte (dacă numai o parte din

⁶A se vedea în acest sens și Hotărârea Rewe-Zentralfinanz și Rewe-Zentral, 33/76.

clauzele contractului sunt expresii ale practicilor înșelătoare) trebuie să își înceteze efectele prejudiciabile pentru consumator și, consecvențial, pentru comerciant (aparent, beneficiar al unui contract împovărat pentru consumator, dar, în realitate, perdant, întrucât consumatorul insolubil este un debitor lipsă) și pentru întregul mediu de afaceri.

Principiile din dreptul comun care reglementează forța obligatorie și relativitatea efectelor contractului nu pot înlătura de la aplicare legislația specială, derogatorie de la dreptul comun, referitoare la sancționarea, stoparea și combaterea practicilor înșelătoare. Sensul dispozițiilor art. 3 alin. (2) lit. a), potrivit cărora Legea nr. 363/2007 nu aduce atingere regulilor din dreptul comun referitoare la validitatea, întocmirea sau efectele contractelor, nu este acela de înlăturare de la aplicare a legii speciale în favoarea dreptului comun (o soluție care, de altfel, ar fi fost absurdă și ar fi încălcat dispozițiile Legii nr. 24/2000, din care rezultă, printre altele, că normele speciale sunt făcute tocmai pentru a deroga de la dreptul comun, și nu invers), ci acela că validitatea, întocmirea și efectele contractului rămân supuse dispozițiilor din dreptul comun, cu excepția situațiilor în care acestea ar fi *expresii ale unor practici comerciale* incorecte care le afectează total sau parțial valabilitatea sau efectele.

Astfel, în construcția regimului măsurilor prevăzute de Legea nr. 363/2007, este utilizată prezumția calității de victimă a consumatorilor și prezumția de incorectitudine a practicilor comercianților. În interpretarea Directivei 2005/29/CE, CJUE a statuat, în speța BKK Mobil Oil (cauza C-59/12, pct. 36) că *dispozițiile acesteia sunt concepute în mod esențial din perspectiva consumatorului în calitate de destinatar și de victimă a practicilor comerciale neloiale*. Această decizie este general obligatorie în întreg spațiul Uniunii Europene, deci și în România.

În aceste condiții, încetarea practicilor înșelătoare nu echivalează cu modificarea contractelor în înțelesul dreptului comun, astfel cum în mod greșit apreciază Raiffesien Bank S.A. Contractul trebuie, desigur, să reprezinte expresia voinței părților, dar și a respectării dispozițiilor legale imperative, iar aplicarea sa în practică trebuie să fie supusă normelor de ordine publică din care este compusă legislația protecției consumatorilor. Un contract concret poate să fie legal, în individualitatea sa, desprinsă de practica incorectă a comerciantului, dar numai la nivel de aparență, întrucât efectele sale sunt înlăturate sau împuținate atunci când se face expresia acelei practici incorecte a comercianților. A prefera menținerea în viață a unui contract, cu toate efectele sale prejudiciabile pentru consumator, doar pentru că, aparent, respectă principiile din dreptul comun, înseamnă a

lipsi total de efectivitate legislația protecției consumatorilor contra practicilor incorecte ale comercianților.

II.7. Contractele de credit reprezintă produse, în înțelesul Legii nr. 363/2007;

Prin acțiunea principală, Raiffesien Bank S.A. susține că fapta sesizată de către ANPC prin Ordinul nr. 837/20.10.2017 nu există, din moment ce contractul de credit este un serviciu, iar nu un produs.

În conformitate cu dispozițiile art. 2 din Legea nr. 363/2007, noțiunea de *produs* înglobează *orice bunuri sau servicii, inclusiv bunuri imobile, drepturi și obligații*. Astfel, noțiunea largă de *produs* cuprinde și serviciile acordate de operatorii economici consumatorilor, respectiv contractele de credit. În acest sens sunt și dispozițiile art. 2 lit. c) din Directiva 2005/29/CE. Într-o concluzie firească, rezultă că noțiunea de produs înglobează atât noțiunea de bun, cât și noțiunea de serviciu, de vreme ce serviciul este asimilat unui bun.

II.8. Ordinul nr. 837/20.10.2017 a fost motivat;

În condițiile art. 12 alin. (2) din Legea nr. 363/2007, Ordinul emis de conducătorul ANPC prin care se sancționează practicile comerciale incorecte se motivează. Textul de lege se referă la motivele rezonabile care au determinat autoritatea administrativă să ia măsurile prevăzute la art. 13 din lege.

Ordinul nr. 837/20.10.2017 emis de Președintele ANAF, dl. Bogdan Marcel Pandelica, a fost motivat în detaliu și conține toate elementele de fapt și de drept care au determinat luarea măsurii de încetare a practicilor incorecte împotriva Raiffeisen Bank S.A. Ordinul autorității administrative se întinde pe parcursul a 9 pag., care detaliază rezultatul controlului, punctul de vedere al reclamantei și motivele pentru care măsura încetării este proporțională și adecvată pentru atingerea scopului urmărit de lege.

În ce privește obligația de motivare a Ordinului, arătăm instanței de judecată că aceasta trebuie înțeleasă ca un silogism logic, de natură a explica inteligibil hotărârea luată, ceea ce înseamnă o abordare a motivelor susceptibile, prin conținutul lor, să influențeze decizia organului emitent.

Legea nr. 363/2007 nu instituie condiții suplimentare în ce privește forma și conținutul Ordinului emis în condițiile art. 12 din lege. În aceste condiții, instanța urmează a constata că Ordinul nr. 837/20.10.2017 emis de conducătorul ANPC a fost motivat în mod corespunzător, acesta cuprinzând: (i) prezentarea situației de fapt; (ii) rezultatul controlului efectuat și analiza documentelor puse la dispoziție de reclamantă; (iii) detalierea practicilor comerciale înșelătoare; (iv) mecanismele de modificare a dobânzilor contractuale; (v) temeuri de drept relevante și practică judiciară europeană; (vi) efectele prejudiciabile ale practicilor comerciale incorecte asupra consumatorilor; (vii) aplicarea sancțiunii.

II.9. Concordanța măsurilor dispune prin Ordinul nr. 837/20.10.2017 cu cele prevăzute în Procesul-verbal seria ANPC nr. 0765202/10.10.2017;

Prin acțiunea în anulare supusă analizei, Raiffeisen Bank S.A. pretinde că informațiile precizate de ANPC în Ordinul atacat nr. 837/20.10.2017 nu sunt în concordanță cu cele reținute prin Procesul-verbal seria ANPC nr. 0765202/10.10.2017. În motivare, aceasta susține că președintele ANPC poate emite ordin doar pe baza propunerilor agentului constatat, iar agentul constatat a propus sancționarea Raiffeisen Bank S.A. la o *obligăție de a face, respectiv de a informa consumatorii corect și complet cu privire la informații esențiale pentru adoptarea deciziei de tranzacționare*. În continuare, susține că măsura dispusă prin Ordin nu rezultă din conținutul acestui act.

În realitate, atât prin Ordinul nr. 837/20.10.2017, cât și prin Procesul-verbal seria ANPC nr. 0765202/10.10.2017, ANPC a dispus măsura încetării practicilor comerciale incorecte, în condițiile art. 13 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 363/2007. În continuare, prin ambele acte administrative ANPC a sancționat reclamanta cu amendă de 50.000 lei, în condițiile art. 15 din Legea nr. 363/2007. Fiind acte care emană de la o instituție publică, redactate de agenți constatați, acestea beneficiază de o prezumție de legalitate în ce privește constatarea faptelor și aplicarea sancțiunilor.

În ce privește concretizarea în practică a măsurii de încetare a practicilor comerciale incorecte, ANPC a arătat că aceasta constă în aducerea contractelor la momentul anterior practicii incorecte, inclusiv prin emiterea unui nou grafic de rambursare, cu condițiile contractuale de la momentul semnării acestora. De asemenea, ANPC a obligat reclamanta la restituirea către consumatorii prejudiciați a sumelor percepute cu titlu de diferență de dobândă majorată.

Lipsa informării reprezintă premisa de la care ANPC a plecat în motivarea deciziei sale, arătând că, în ipoteza unei informări corecte și complete, consumatorii nu ar fi luat decizia de a contracta. Ar fi fost absurd ca măsura încetării practicilor comerciale incorecte luată de ANPC să fie concretizată în obligația practică a Raiffeisen Bank S.A. de a informa consumatorii, de vreme ce ANPC a solicitat aducerea contractelor la condițiile contractuale inițiale. Nu în ultimul rând, nu trebuie neglijate Anexele la Procesul-verbal, care fac parte integrantă din acesta.

Pentru toate aceste argumente, solicităm instanței admiterea cererii de intervenție accesorie, formulate în apărarea pârâtei Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor și respingerea acțiunii în anulare formulate de Raiffeisen Bank S.A. împotriva Ordinului nr. 837/20.10.2017, astfel cum acesta a fost precizat prin Adresa nr. 2209/02.11.2017.

Totodată, solicităm respectuos onoratei instanțe obligarea reclamantei la plata cheltuielilor de judecată ocazionate de soluționarea prezentului litigiu.

În drept, invocăm dispozițiile legale la care am făcut trimitere prin prezenta cerere.

În probațiune, solicităm administrarea probei cu înscrisuri și a oricăror altor probe a căror necesitate ar reieși din dezbateri.

Cu stimă,
Asociația Parakletos,
prin Președinte, Gheorghe Piperea

